

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1
รังสฤษฎ์ กลิ่นหอม^{1*} อำนวย ทองโปร่ง²

Instructional Leadership of School Administrators in Prachinburi
Primary Educational Service Area Office 1

Rungsalid klinhom^{1*} Amnuay Thongprong²

Received 24/02/2024 Revised 31/03/2024 Accepted 27/04/2024

<https://doi.org/10.60101/jla.2024.5.1.4368>

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 โดยจำแนกตาม วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต1 จำนวน 301 โดยใช้ตารางกำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮนและคณะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณ ค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรง (IOC) อยู่ที่ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.989 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่า ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการ เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ผลการศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนภารกิจ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และ ด้านการนิเทศการสอน ตามลำดับ ครูที่มีวุฒิการศึกษาและครูที่มีวิทยฐานะที่ต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการ เรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ คู่สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษา ขนาดกลาง และคู่สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และด้าน การจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้คู่สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ และคู่สถานศึกษาขนาดกลางกับ สถานศึกษาขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ บทบาทของผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Master student Educational Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

E-mail: 6514470038@rumail.ru.ac.th

² รองศาสตราจารย์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Associate Professor Department of Educational Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

* Corresponding author e-mail: 6514470038@rumail.ru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were: 1) to investigate the instructional leadership of school administrators according to the opinions of teachers affiliated under the Prachinburi Primary Education Area Office 1; 2) to compare the instructional leadership of school administrators according to the opinions of teachers affiliated under the Prachinburi Primary Education Area Office 1, categorized by educational qualification, academic status, work experience, and school size. The research samples consisted of 301 teachers in schools affiliated under the Prachinburi Primary Education Area Office 1, using a predefined table size from Cohen et al. for sample size calculation. The research instrument used was a questionnaire with a 5-point Likert scale presenting Cronbach's alpha reliability coefficient of 0.989. The statistical analysis methods consisted of percentage, frequency, mean standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and pairwise comparisons of means using Scheffe's method. The research results showed that the overall mean score and each area were at a high level, with the mean score ranking from highest to lowest, including mission planning, student progress assessment and monitoring, academic atmosphere promotion, curriculum, and learning management, respectively. For the overall aspect and each area, there were no statistically significant differences in teachers' qualifications and teachers' academic status, except curriculum management and learning management, which showed a statistically significant level of .05. The teachers' teaching practices in schools of different sizes did not show the overall differences. Considering each area, it was found that in mission planning, there were statistically significant differences at the .05 level between small and medium-sized schools and between small and large schools, as well as in curriculum management and learning management between small and large schools and between medium-sized and large schools, with statistically significant differences at the .05 level.

Keywords: leadership, leader's role, school administrators

บทนำ

ประเทศไทยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต ทำหน้าที่เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561-2580 เน้นย้ำถึงศักยภาพและคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ เพราะ “ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในทุกด้าน มีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ เพื่อมุ่งสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว” ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของนักศึกษาให้บรรลุความเป็นเลิศทางวิชาการจึงจำเป็นต้องจัดการให้เหมาะสม มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสอนในสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาที่ให้การเรียนรู้ตามความสามารถแก่ผู้เรียน บรรลุศักยภาพสูงสุดตามความสามารถและความสนใจ มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ พฤติกรรมและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการปฏิบัติและพัฒนางานของผู้บริหาร มีความสามารถในการจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานวิชาการที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้นจึงถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้จัดการสถาบันการศึกษาในการจัดกิจกรรมการสอน ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนเพื่อชักจูงหรือชี้แนะประชาชนในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำความเข้าใจและตระหนักถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อนำความรู้และทักษะต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ กำกับดูแลและติดตามการทำงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ ให้คำแนะนำ ประสานงาน อำนวยความสะดวก และสนับสนุน ส่งเสริมความมั่นใจ ความเคารพ กำลังใจ และความอบอุ่นในการทำงานร่วมกัน การดูแลและช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานสามารถทำงานและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (เพ็ญญา พลับฉิม, 2559, หน้า 14)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้รายงานผลการทดสอบระดับชาติ (NT) และการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ (O-NET) ได้รับการรายงานไว้ในแผนปฏิบัติการ ในปีงบประมาณ 2565 ผลการประเมินคุณภาพ (NT) ของนักเรียนชั้นปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2565 พบว่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมทั้งสองด้านต่ำกว่าปีการศึกษา 2564 คิดเป็นร้อยละ 3.83 และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยรวมลดลงต่ำกว่าปีการศึกษา 2564 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 4.48 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2564, หน้า 7)

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริหารสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายได้ ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ทราบข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเอง สามารถใช้เป็นข้อมูลวางแผนพัฒนาตนเองได้ อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้ และหน่วยทางการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนางานมีประสิทธิภาพต่อไป

จากแนวคิด ความสำคัญ และสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การวางแผนกำหนดภารกิจ 2) การจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 3) การนิเทศการสอน 4) การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศวิชาการ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษาได้ทราบภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เป็นข้อมูลของหน่วยงาน ในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยจำแนกตาม วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,436 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮนและคณะ (Cohen, Manion, and Morrison, 2011, p. 147) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 301 คน เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา (ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่) และขั้นตอนที่ 2 การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการสุ่มครูในสถานศึกษาตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง (อิทธิพัทธ์ สิวทันพรกุล, 2561, หน้า 156)

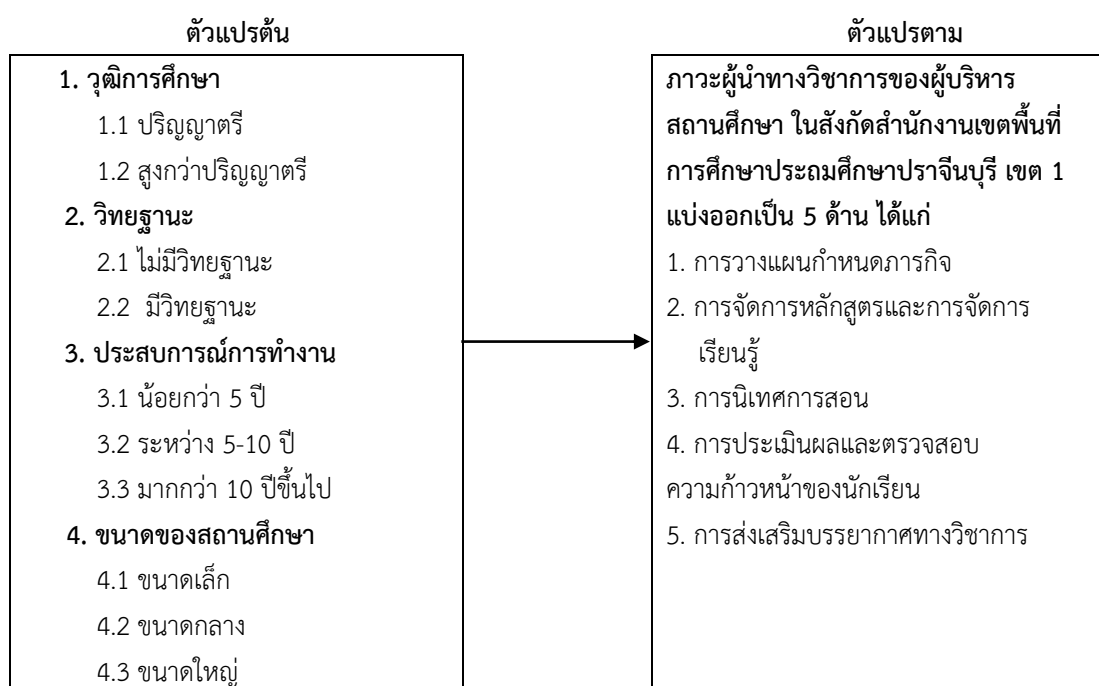
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 58 ข้อ โดยสังเคราะห์องค์ประกอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการ 10 ท่าน จำนวน 10 เล่มและเลือกภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ความถี่ขึ้นไป ประกอบด้วย 5 ด้าน ตามกรอบแนวคิด ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

3.1 ศึกษา ค้นคว้า เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.2 นำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาเพื่อสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้ครอบคลุมกับนิยามศัพท์เฉพาะในแต่ละด้าน

3.3 นำเครื่องมือในการวิจัยที่สร้างเสร็จแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นนำไปปรับปรุงให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น

3.4 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ (Index of item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าอยู่ที่ 1.00 แบบสอบถามฉบับนี้มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา

3.5 นำแบบสอบถามนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ยกผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะและนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างแต่มีสถานภาพคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

3.6 นำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .989

3.7 นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำไปวิเคราะห์ผลตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานต่อไป

4. การรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยประสานงานเพื่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามในเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 301 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ได้ข้อมูลตอบกลับ 286 คน คิดเป็นร้อยละ 95.02

4.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการคำนวณค่าทางสถิติดังกล่าวโดยอาศัยการคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะตรวจสอบรายการ (Checklist)วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage)

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและวิทยฐานะ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของ (Scheff's Multiple Comparison Method)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า สถานภาพของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่ครูมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 76.22 จำแนกตามวิทยฐานะ ส่วนใหญ่ครูไม่มีวิทยฐานะ จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 56.29 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ส่วนใหญ่ครูมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 52.10 และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ส่วนใหญ่ครูปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 66.78

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็นของครู		
	$\bar{X}$	SD.	ระดับ
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	4.31	0.66	มาก
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.27	0.64	มาก
3. การนิเทศการสอน	4.26	0.69	มาก
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.28	0.68	มาก
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.28	0.64	มาก
รวม	4.28	0.66	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนภารกิจ ($\bar{X} = 4.31$) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.28$) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.28$) ด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.27$) และด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.26$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และวิทยฐานะ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และวิทยฐานะ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็นของครู							
	วุฒิการศึกษา				วิทยฐานะ			
	ปริญญาตรี (N=218)		สูงกว่าปริญญาตรี (N=68)		ไม่มีวิทยฐานะ (N=161)		มีวิทยฐานะ (N=125)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	4.28	0.45	4.40	0.42	4.32	0.48	4.30	0.39
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.25	0.42	4.34	0.42	4.28	0.44	4.25	0.39
3. การนิเทศการสอน	4.25	0.41	4.30	0.46	4.29	0.45	4.23	0.38
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.25	0.43	4.36	0.43	4.29	0.48	4.26	0.36
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.26	0.47	4.34	0.52	4.30	0.49	4.26	0.46
รวม	4.26	0.36	4.35	0.37	4.30	0.40	4.26	0.30

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน						F	P
	น้อยกว่า 5 ปี (n =149)		5 - 10 ปี (n = 88)		มากกว่า 10ปี ขึ้นไป (n = 49)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	4.30	0.46	4.29	0.44	4.38	0.37	.665	.515
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.25	0.42	4.23	0.45	4.40	0.32	3.177	.043*
3. การนิเทศการสอน	4.27	0.41	4.24	0.47	4.26	0.35	.107	.899

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน						F	P
	น้อยกว่า 5 ปี (n =149)		5 - 10 ปี (n = 88)		มากกว่า 10ปี ขึ้นไป (n = 49)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
4. การประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน	4.28	0.44	4.26	0.49	4.30	0.29	.101	.904
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.28	0.48	4.28	0.48	4.28	0.48	.001	.999
รวม	4.28	0.37	4.26	0.40	4.32	0.24	.485	.616

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ และด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน						F	P
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่			
	(n = 58)		(n = 191)		(n = 37)			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$		
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	4.18	0.54	4.33	4.18	0.54	4.33	4.164	.017*
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.19	0.44	4.26	4.19	0.44	4.26	4.324	.014*
3. การนิเทศการสอน	4.22	0.46	4.27	4.22	0.46	4.27	0.286	.752
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.26	0.49	4.28	4.26	0.49	4.28	0.093	.911
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.29	0.53	4.28	4.29	0.53	4.28	0.014	.986
รวม	4.23	0.41	4.28	4.23	0.41	4.28	1.242	.290*

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 ครูในสถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไปมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีภาวะผู้นำทางวิชาการและประสบการณ์ในการทำงานสูงมีความเป็นผู้นำ สามารถแนะนำและส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการให้ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุกคภาญจน์ ฤทธิ์ละคร (2548, หน้า 12) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่าลักษณะการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องเป็น

ผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ในด้านงานวิชาการ จะต้องเป็นผู้นำ ผู้แนะนำ ส่งเสริมให้ครูในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน จากความหมายของผู้นำทางวิชาการจะเห็นได้ว่าการเป็นผู้บริหาร สถานศึกษาต้องมุ่งจุดหมายของงานมาที่กลุ่มบริหารวิชาการ เพราะเป็นจุดสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์และ คุณลักษณะต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา เขาว์ปัญญาเวช (2556) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูรายด้านสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งค่าเฉลี่ยและรายช้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่กำหนดภารกิจของสถานศึกษา จากขอบเขตงานที่ได้รับมอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ งานวิชาการ โดยการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการ เรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด มีเป้าหมายและจุดเน้นที่เน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน รวมถึงการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบโดยทั่วกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Alig-Mielcarek & Hoy (2005, pp. 34-39) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมาย หรือพันธกิจสถานศึกษานั้นผู้บริหารจะต้องกำหนดให้ชัดเจนและสื่อสารเป้าหมายที่กำหนด ร่วมกัน ผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกับครูเพื่อกำหนด สื่อสาร และใช้เป้าหมายร่วมกันของสถานศึกษา โดยยึดเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในการตัดสินใจงานของสถานศึกษา และปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรรวมถึงมุ่งเน้น ให้ครูร่วมกันพัฒนา สถานศึกษาให้บรรลุพันธกิจที่ได้ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อันธิยา ภูมิไธสง (2556) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ซึ่งค่าเฉลี่ยรายช้อย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่ตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนทั้ง ตรงหรือทางอ้อม มีวิธีในการประเมินความก้าวหน้าที่หลากหลายและทำอย่างเป็นประจำ โดยพิจารณาผลทดสอบและ พิจารณาแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะนักเรียน มาแก้ปัญหานักเรียนที่เรียนอ่อนและส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนที่เรียนดี รวมถึงการสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบและใช้เวลาส่วนใหญ่ช่วยเหลือนักเรียนตลอดปีการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560, หน้า 8) กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของ นักเรียนมีความสำคัญ ผู้บริหารควรตรวจสอบคุณภาพการเตรียมนักเรียนและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดย พิจารณาผลทดสอบและพิจารณาแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายของ สถานศึกษา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนและสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบว่า การ พัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษา มีความชัดเจน และสนองตอบความคาดหวังของ สถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมฤทัย อ่อนรัมย์ (2558) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในสหวิทยาเขตนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 โดยด้านการตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการมีค่าเฉลี่ยลำดับถัดมา ซึ่งค่าเฉลี่ยรายช้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่จัดสรรทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน การจัด สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดห้องสมุดและแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกต่อการใช้งาน และมีจำนวนเพียงพอ การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้กับนักเรียน มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบ มีสิ่ง อำนวยความสะดวกแก่ครูและบุคลากร มีการดูแลเอาใจใส่ครู บุคลากร และนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการพัฒนา วิชาชีพ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียนผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ McEwan (1998, หน้า 125) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเป็นองค์ประกอบ ในการปฏิบัติสู่ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขฤทัย จันทรทรงกลด (2558) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับถัดมา ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพ กำหนดเวลาเรียน กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล ออกแบบการสอนของแต่ละกลุ่มสาระ เป็นการดูแลส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครู ให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร การจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัด และประเมินผลนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องทราบถึงขอบข่ายรายวิชาที่เปิดสอน รวมถึงความรู้ที่จำเป็นในการสอน ด้วยสอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560, หน้า 8) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอน คือ พฤติกรรมของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการประสานการใช้หลักสูตร การดำเนินการให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัด และประเมินผลนักเรียน สถานศึกษาสามารถให้ข้อมูลสารสนเทศที่ทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีสอน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติวรรณ แสนโท (2556) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยองด้านประสานงานการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการนิเทศการสอนมีค่าเฉลี่ยลำดับท้ายสุด ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่ดำเนินการต่อเนื่องจากการบริหารหลักสูตรและการสอน โดยร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน และการประเมินการสอนของครูอย่างเป็นระบบด้วยวิธีที่หลากหลาย มีการให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู รวมถึงการให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพ ทั้งในและนอกสถานศึกษา ด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของครูแต่ละคน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญภา พลัฒิม (2559, หน้า 23) กล่าวถึง การนิเทศการสอน คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการให้คำแนะนำ การสนับสนุนช่วยเหลือ ติดตาม ประเมินผล พัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา เชาว์ปัญญาเวช (2556) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาและด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิชยฐานะ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งบุคลากรในสถานศึกษาที่ตนเองบริหารอยู่เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและศักยภาพของครู เช่น การอบรมเชิงวิชาการ การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งผลให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สิริราณี วสุภัทร์ (2551, หน้า 19) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาท และหน้าที่ครอบคลุมงานทุกงานของ

สถานศึกษา จะต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นที่ยอมรับนับถือและเป็นผู้ริเริ่ม หรือส่งเสริมให้บุคลากรอื่นมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องมีทั้งบทบาทในฐานะผู้บริหารจัดการ บทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการ และบทบาทในฐานะเป็นหัวหน้ากลุ่มเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพต่อสถานศึกษาโดยเฉพาะการส่งเสริมการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของงานวิชาการ และเป็นงานหลักของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ความเป็นผู้นำทางวิชาการแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์เพื่อโน้มน้าว จูงใจหรือชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของภารกิจของการจัดการศึกษารวมพลัง และประสานสัมพันธ์กันเพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานหทัย ปลงใจ (2564) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาที่พบความแตกต่าง โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีความคิดเห็นมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวิทยฐานะต่างกัน อาจมีความเข้าใจและความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน จึงทำให้มองภาพรวมเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เข็มนิษฐา พิมพ์ชื่น (2564, หน้า 99) ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นถึงความสามารถของครูที่มีตำแหน่ง/วิทยฐานะแตกต่างกัน โดยมีการส่งเสริมให้ทำงานร่วมกัน ทำให้ครูที่มีตำแหน่ง/วิทยฐานะต่างกันเข้ามา มีบทบาทของงานในฝ่ายต่าง ๆ ร่วมกัน มีการรับฟัง ความคิดเห็นของครู และให้เกียรติกับทุกฝ่าย อย่างเท่าเทียมโดยไม่คำนึงถึงกันตำแหน่ง/วิทยฐานะ ของครูที่แตกต่างกัน ทำให้ครูเกิดความศรัทธา เชื่อมั่น ไว้วางใจต่อผู้บริหาร ทำให้ครูสามารถ แสดงศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่ และมี ประสิทธิภาพ โดยไปในแนวทางเดียวกันจนบรรลุ เป้าหมายของสถานศึกษาที่วางไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา พรหมทิพย์ (2558) ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามทัศนะของครูมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการเปรียบเทียบครูที่มีตำแหน่งวิทยฐานะต่างกันมีทัศนะต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยภาพรวมและพิจารณารายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ จึงสนับสนุนให้ครูทุกคนเข้ารับการอบรมทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน จึงทำให้การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จิตติมา วรรณศรี (2553, หน้า 40) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการเกี่ยวกับพฤติกรรมแบบมุ่งงานวิชาการและมุ่งสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ของงานวิชาการและความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ประกอบด้วย พฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานรวมทั้งมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู เป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้เกิดบรรยากาศที่เป็นมิตรและร่วมมือ ร่วมใจกันทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา ยุทธิจักร (2564) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่ามีทักษะและความชำนาญในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่มากกว่าครูบรรจุใหม่ซึ่งอาจขาดประสบการณ์และความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass & Stogdill (1990, หน้า 13-14) กล่าวถึงความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ แบ่งออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำทางการศึกษาเป็นการริเริ่มที่แสดงออกถึงความพยายามหรือการดูแลปกป้องรักษา สนับสนุนประเพณีทางการศึกษาในโรงเรียน ในขณะที่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นแขนงพิเศษของผู้นำทางการศึกษา (2) ผู้นำทางวิชาการ คือ ผู้บริหารโรงเรียน

ซึ่งให้ความสำคัญของความก้าวหน้าของการเรียนการสอน อำนวยความสะดวกให้ครู นักเรียน และหลักสูตร และ (3) บทบาทของผู้นำทางวิชาการ คือการเปลี่ยนแปลงนโยบายของโรงเรียน ทีมงาน และนักเรียนให้เหมาะสมกับหลักสูตรเพื่อคุณภาพสูงสุดของการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร วรรณภากร (2560, หน้า 81) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่สั่งสมมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่าซึ่งอาจพึงได้รับการบรรจุใหม่จึงอาจขาดความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์การทำงานไม่มากนัก

2.4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง และครูสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ครูสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ และครูสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจาก ขนาดของสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นขนาดใดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีการบริหารงานวิชาการในรูปแบบที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน จึงทำให้การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธนิธ รัตนศักดิ์ดา (2565, หน้า 79) กล่าวว่า ขนาดของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นขนาดใดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีการบริหารงานวิชาการในรูปแบบที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน จึงทำให้การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย จันทา (2563) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนมตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ และด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีเล็งเห็นว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความพร้อมต่างกัน เช่น ความพร้อมทางด้านทรัพยากร จำนวนบุคลากรรวมทั้งงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งสถานศึกษาขนาดใหญ่จะมีความพร้อมมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กทำให้สภาพการดำเนินงาน ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ และด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ แตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เข้มนิษฐา พิมพ์ขึ้น (2564, หน้า 98) กล่าวว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการบริหารด้านวิชาการที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น ด้านการกำหนดภารกิจทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการนิเทศการศึกษา เป็นต้น อีกทั้งยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่สนับสนุนต่อการบริหารงานวิชาการ เช่น บุคคล งบประมาณ ซึ่งในโรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนครูที่เพียงพอสอนครบชั้นและสามารถสอนได้ตามความถนัดของตนเอง และมีงบประมาณเพียงพอในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัยแต่โรงเรียนขนาดเล็กบางครั้งผู้บริหารต้องจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง เนื่องจากจำนวนครูน้อยไม่เพียงพอ ทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบควบชั้นแบบควบชั้นโดยครูต้องสอนทุกวิชา และงบประมาณ ไม่เพียงพอกับการจัดหาสื่อการเรียนรู้หรือพัฒนา แหล่งเรียนรู้ให้ทันสมัย ทำให้การบริหารวิชาการ ทำได้ยากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตกร นันทิพย์ (2560) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาด ของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การวางแผนกำหนดภารกิจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะสามารถสื่อสารให้ครูและบุคลากรได้ทราบถึงเป้าหมายของสถานศึกษา สามารถที่จะกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด และกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นที่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้
2. การจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะสามารถให้คำแนะนำครูในการออกแบบการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกจากนี้ส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด และกำหนดเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระให้ชัดเจน
3. การนิเทศการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะสามารถกระตุ้นให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง และให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพในสถานศึกษาโดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การสอน
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะสามารถส่งเสริมให้ครูนำแบบรายงานพัฒนาการคุณลักษณะผู้เรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียน พร้อมกับส่งเสริมให้ครูนำผลการทดสอบมาใช้ในการแก้ปัญหานักเรียน และให้คำแนะนำครูด้านการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะสามารถจัดสรรแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกต่อการใช้งานและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. ควรศึกษาเรื่องอิทธิพลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี นครนายก
3. ควรศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

รายการอ้างอิง

- กฤตกร น้าทิพย์. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- กิตติวรรณ แสนโท. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดของครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- กัลยา พรหมทิพย์. (2558). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามทัศนะของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้, นครศรีธรรมราช.
- เข็มนิษฐา พิมพ์ชื่น. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- จิตติมา วรรณศรี. (2553). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 12(1), 35-47.
- ฉัตรชัย จันทา. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนม. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*, 9(33), 245-255.
- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพฯ.

- ปวีณา ยุทธิจักร (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ปานหทัย ปลั่งใจ. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- เพ็ญญา พลัณณิ. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบบศึกษาระบบ เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.
- มัลลิกา เชาวน์ปัญญาเวช. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.
- วิเชียร วรรณภากร. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สมฤทัย อ่อนรัมย์. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน สหวิทยาเขตนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- สิริรานี วสุภัทร. (2551). *ภาวะผู้นำทางวิชาการ และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุภัคกาญจน์ ฤทธิ์ละคร. (2548). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564*. ปราจีนบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปราจีนบุรี เขต 1.
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อันธิยา ภูมิไธสง. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2561). *การวิจัยทางการศึกษา : แนวคิดและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Alig-Mielcarek, J. M., & Hoy, W.K. (2005). *A theoretical and empirical analysis of the nature, meaning, and influence of instructional leadership*. Ohio: The Ohio State University.
- Bass, B.M. & Stogdill, R.M. (1990). *Bass & Stogdill's Handbook of Leadership: Theory Research, and Managerial Applications* (3rd ed.). Columbus, Ohio: Collegiate Publishing
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research Methods in Education* (7th ed.). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203720967>
- McEwan, E. K. (2003). *Ten traits of highly effective principals: From good to great performance*. Thousand Oaks, CA: Sage.